

מדבר בצל גשם, שיטפונות של פסוקי תנ"ך וחילוץ 669

מדבר יהודה נתפס כמקום צחיח: חסר משקעים, יבש ממים ושרבי, ואכן – זהו מצבו במשך רוב ימות השנה. אולם הפעם נתמקד דווקא בסכנת הטביעה שצופן לנו המדבר, וביחידה הצבאית המתאמנת בו – זו שמפעם לפעם אנו צופים בחילוציה. מן העבר השני, לא פעם אנו תוהים מי אלו אותם גאונים אשר נתקעו על המצוק ועבורם מזניקים את היחידה ומסוקיה. נעסוק גם בחלק מאותם הגאונים.

מפל נחל צאלים

מדבר בצל גשם

בארץ ישראל נוצרים העננים מעל הים ומשם מתחילים את מסעם מזרחה. הם עוברים מעל מישור החוף והשפלה, מגיעים להרים – הרי יהודה והרי ירושלים, ומתחילים לנסוק לגובה. כפי שידוע לטייסים, ככל שעולים בגובה הטמפרטורה יורדת. וביתר דיוק – עבור כל נסיקה של 100 מטר יורדת הטמפרטורה בשיעור שבין חצי מעלה למעלה (בהתאם ללחות). ממש כמונו, עננים מתכווצים בעת התקררותם, והתכווצות זו היא אשר יוצרת את הגשם.

הגשם יורד בצד הרכס ממנו נושבת הרוח, כלומר בצדו המערבי. כתוצאה מכך נוצר מדבר מקומי בצד הפונה מזרחה, בעוד שהצד הפונה אל הרוח הוא אזור נוח יותר להתיישבות עירונית קבועה עם פעילות כלכלית-תחבורתית רבה ומגוונת יותר. באזור זה האדמות פורייות יותר ועל כן הוא עשיר יותר בצמחייה, במקורות מים, ובנחלי איתן. כאן ניתן לקיים חקלאות "בעל" המבוססת על מי גשמים.

לאחר שהעננים עוברים את הרכס הם מתחילים להנמיך גובה, כך שמתקבלת תופעה הפוכה – הטמפרטורה עולה והמים מתאדים. על כן רק מעט משקעים יורדים בחלק המזרחי של הרכס. הצד הנגדי לכיוון ממנו באה הרוח הלחה הוא אזור לא נוח להתיישבות. לרוב זהו אזור צחיח (מדברי) ודל במקורות מים. לרוב תהייה בו אוכלוסייה של נוודים ואך מעט פעילות כלכלית-תחבורתית. זהו אזור שאדמותיו אינן פורייות (רמת מליחות גבוהה), הדל בצמחייה ודל במקורות מים ובו זורמים נחלי אכזב (ואדיות).

לא כל אזור "צל גשם" למרגלות הרים הופך להיות מדבר. אזור שכזה הופך להיות מדברי רק כאשר כמות המשקעים בו נמוכה מ-200 מ"מ בשנה. ברחבי העולם ניתן למצוא דוגמאות שונות לאזורי "צל גשם" מדבריים:

- מדבר המלח הגדול שבמרכז איראן (מדבר לוט): אזור המהווה רמה הנמוכה יותר מרכסי ההרים הסובבים אותה מכל הכיוונים. על כן זהו אזור "צל גשם" מדברי.
- מדבר גובי במונגוליה-סין (מרכז אסיה): אזור של רמה חסומה מכל הכיוונים ברכסי הרים גבוהים.
- מדבריות נבדה, יוטה ואריזונה (אזור "האגן הגדול" ורמת קולורדו) במערב ארה"ב: אזורי רמה החסומה לחלוטין ע"י הרי הרוקי הגבוהים ממזרח והרי סירה נבדה ממערב.

מדבר יהודה ואזור ים המלח בישראל גם הם אזורים נמוכים וחסומים לחלוטין ע"י הרי יהודה ממערב והרי מואב שבירדן, ממזרח. חלק מהמשקעים היורדים בהרי יהודה מתנקז מזרחה ויוצר את תופעת השיטפונות. על כן מדבר יהודה, בשונה מהנגב, אינו חלק מחגורת המדבריות העולמית, אלא הוא **מדבר מקומי**. תופעה זו מחלקת ארץ ישראל בין הצד המערבי שלה, בה היא ארץ חיטה שעורה גפן ורימון, לצד המזרחי שלה, בה היא **ארץ זבת חלב ודבש** – חלב עיזים ודבש תמרים. את היתר לא ניתן לגדל כאן.

גבים מלאים בנחל צאלים

שיטפונות

השיטפונות הם תופעה מדוברת ומוכרת באזורים המדבריים של ארצנו. נקודת המוצא של רוב נחלי הארץ היא קו פרשת המים הארצי. לאחר גשמים חזקים מתנקזים המים אל הערוצונים הקטנים, נאספים אל הנחלים הגדולים וגודשים את ערוציהם בשאון. במקרה של נחלי מדבר יהודה, מדובר גם על הפרשי גבהים של כ-1200 מטרים בין נקודת המוצא לשפך לים המלח, מה שמגביר מאד את הזרימה. מכיוון שסיקור איבוד הגובה מתרחש בקו מצוק ההעתקים עצמו, בעת שיטפון ניתן לראות **מפלים עצומים** לאורך הקו. הזרימה העזה מפתיעה לא רק בעוצמתה הרבה, אלא גם בעכירותם של המים ובניגוד העז בינם לבין הצחיחות שסביב.

צייד השיטפונות מחפשים את תמונת פרץ המים במדבר, זה המייצר שאון עז כרעם מתגלגל. אני מאוד ממליץ להצטרף מידי פעם לציידים אלו. הם די דומים לנו, הטייסים. הם מדברים מהר ובהתרגשות על מזג האוויר ועל השיטפון המרהיב, ממש כפי שאנו עושים לאחר נחיתה מטיסה מעולה. בנוסף, גם הם מתאכזבים כל פעם מחדש מכך שהריגוש הסתיים מהר מידי.

השיטפון במדבר הוא "**שיטפון בזק**": הוא מגיע לפתע, ללא כל אזהרה. מי הנגר של גשם שירד לעיתים במרחק רב מצרפים טיפה לטיפה, נעזרים בכוח המשיכה וזורמים קדימה, סוחפים איתם כל שנקרה בדרכם. הזרם העז מביא בעקבותיו חיים חדשים: צמחייה, בעלי חיים שניזונים ממנה, ובתקופת האביב – המלטות. קשה לצפות מתי השיטפון מגיע. גם יום שמתחיל באווירה קיצית עם שמיים בהירים עלול להסתיים באסון גדול.

שיטפון: אסון הטבע החמור ביותר של ישראל

בין השנים 1948-1998 גבו השיטפונות בישראל כ-80 הרוגים ונזקים המוערכים בכמיליארד דולר. אירועי השיטפונות הבולטים ביותר התרחשו בינואר 1969 בצפון הארץ, ובשנים 1991/2 במרכז הארץ, עם זרימות ומשקעי שיא לכל אורך תקופת המדידה (נזק שיא של המוערך בכ-200-300 מיליון דולר). שיטפונות השיא היו בנגב: באגני נחל צין ונחל פארן.

השיטפונות הינם תופעה מוכרת לדרי המדבר, ועל כן הם מוזכרים מספר רב של פעמים לאורך ההיסטוריה. ביטויים הקשורים בתופעה זו השתרשו בתרבות ובשפה שלנו כפי שניזכר בדוגמאות שלהלן.

גבי מים בנחל מור

מלחמת ישראל ואדום נגד מישע מלך מואב (מלכים ב', ג')

יהורם, מלך ישראל, הולך בדרכי אביו וגם הוא יוצא להילחם במואב. הוא מגייס לכוחותיו את יהושפט מלך יהודה, מלך אדום ואלישע הנביא. מוזכר כי יהורם היה חוטא, אולם אין ספק שביחס לאביו, הוא היה שיפור בעיני ה', ובהקשר זה ניתן להבין את תוצאותיה החיוביות של המלחמה. יתכן אף שזו הסיבה שהוא זכה לנס וניצל למרות חטאיו. יהושפט מלך יהודה נגרר לקרב מאחר ומלחמות מואב נערכו גם נגד ממלכת יהודה, בעוד שמלך אדום הצטרף מאחר ומישע, מלך מואב, לקח את בנו בשבי.

במאמר מוסגר אציין כי אחד הממצאים החשובים לעם היהודי הוא **מצבת מישע**. מצבת מישע היא מצבת זיכרון לכמוש, אלוהי המואבים, שהוצבה מטעם **מישע מלך מואב בעיר דיבון** במחציתה השנייה של המאה ה-9 לפני הספירה, בתקופת שלטונם של מלכי שושלת בית עמרי. המצבה התגלתה בשנת 1868. היא מהווה את אחד הגילויים החשובים בארכאולוגיה של תקופת המקרא **בשל היותה העדות החוץ-מקראית הראשונה למתואר בתנ"ך**, כלומר אותו התיאור המופיע בתנ"ך מופיע גם במקור חיצוני שהוא המצבה.

מלכים ב', ג': "וּמִישַׁע מֶלֶךְ-מוֹאָב, הָיָה נֹקֵד; וְהָשִׁיב לְמֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל מֵאֶה-אֶלֶף כְּרִים, וּמֵאֶה אֶלֶף אֵילִים צֶמֶר. (כלומר העלה מס לישראל) הַיְהוָה, כְּמוֹת אַחָאָב; וַיִּפְשַׁע מֶלֶךְ-מוֹאָב, בְּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל" כלומר – מואב מורד ולא משלם מיסים. "וַיִּצְאָה הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם, בַּיּוֹם הַהוּא--מִשְׁמֵרוֹן;..... דֶּרֶךְ מַדְבַּר אֲדוֹם. ט וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ-יְהוּדָה, וּמֶלֶךְ אֲדוֹם, וַיִּסְבּוּ, דֶּרֶךְ שְׂבַעַת יָמִים, וְלֹא-הָיָה מַיִם לַמַּחְנֶה וּלְבִהְמָה, אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם" הם פונים לנביא אלישע שיעזור: "טז וַיֹּאמֶר, כֹּה אָמַר יְהוָה: עֲשֵׂה הַנְּחַל הַזֶּה, גְּבִיִּים גְּבִיִּים. יז כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה, לֹא-תֵרְאוּ רוּחַ וְלֹא-תֵרְאוּ גֶשֶׁם, וְהַנְּחַל הַהוּא, יִמְלֵא מַיִם (תיאור מדויק של שיטפון); וְשִׁתִּיתֶם אֹתָם וּמִקְנֵיכֶם, וּבִהְמַתְּכֶם כַּיְהוָה בְּבִקְרַת כְּעֻלּוֹת הַמַּחְנֶה, וְהָנְה-מַיִם בָּאִים מִדֶּרֶךְ אֲדוֹם; וְתִמְלֵא הָאָרֶץ, אֶת-הַמַּיִם."

שיטפונות נוספים המוזכרים במקורות

גם דוד המלך עצמו ניצל משיטפון, כמתואר בתהילים, ס"ט: "א למנצח על-שושנים לדוד. ב הושיעני אלהים-כי באו מים עד-נפש. ג טבעתי, ביון מצולה- ואין מעמד; באתי במעמקי-מים, ושבלת שטפתי". כלומר, השיטפון דומה לשיבולת – יובלים רבים המתלכדים לשדרת נחל מרכזית.

האירוע מוזכר גם בתהילים, קכ"ד: "א שיר המעלות, לדוד:..... ד אֲזִי, הַמִּיִּם שֶׁטְפוּנֹו- נַחֲלָה, עָבַר עַל-נַפְשׁוֹ. ה אֲזִי, עָבַר עַל-נַפְשׁוֹ-- הַמִּיִּם, הַזֵּידוּנִים. ו בְּרוּךְ יְהוָה-- שֶׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרֶף, לַשִּׁנְיָהֶם". "מים זידונים" הינו אחד מתיאורי השיטפון.

הרעש, האדמה הבוצית והסלעים מוצאים גם הם ביטוי במקרא. תהילים י"ח: "א למנצח, לעבד יהוה-- לדוד:.... ה אֶפְפוּנִי חֲבִל־מוֹת; וְנַחֲלִי בַלְיַעַל יַבְעֲתוּנִי.... ח וַתִּגְעַשׂ וַתִּרְעַשׂ, הָאָרֶץ-- וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגְּזוּ; וַיִּתְּגַעְשׂוּ, כִּי-חָרָה לוֹ..... טז וַיֵּרָאוּ, אֶפְיָקֵי מִיִּם, וַיִּגְלוּ, מוֹסְדוֹת תֵּבֵל: מִגְעַרְתֶּךָ יְהוָה-- מִנְשַׁמַּת, רוּחַ אֶפְרָיִם יִשְׁלַח מִמְרוֹם, יְקַחֲנִי; יִמְשָׁנִי, מִמִּיִּם רַבִּים.... כ וַיִּזְצִיאֲנִי לַמְּרַחֵב; יַחֲלִצֵנִי, כִּי חִפְץ בִּי."

"מיצר" ו"מרחב" הם חלקי הנחל. מיצר הוא החלק הצר בן הסלעים, והמרחב הוא המקום בו ניתן ללכת על גדת הנחל ללא סכנה, ככתוב בתהילים פרק קי"ח: "א הודו ליהוה כפי-טוב: כי לעולם חסדו...ה מן-המצר, קראתי יה; ענני במרחב יה"

דוד מתייחס לבצורת המדברית, וכותב את המילים המפורסמות בתהילים, ס"ג, א': "מִזְמוֹר לְדָוִד; בְּהֵיוֹתוֹ, בְּמִדְבַר יְהוּדָה". במנוסתו משאול, הגיע דוד למדבר יהודה. מצדו האחד – מלך ישראל הרודף אחריו ומנסה להרגו; ומצדו השני – המדבר היבש והמעייף. ובתוך כל הצרות – "ב אלהים, אלי אתה- אֲשַׁחֲרֶךָ: צִמְאָה לך, נַפְשִׁי-- קָמָה לך בְּשָׂרִי; בְּאָרֶץ-צִיָּה וְעֵינֶיךָ בְּלִי-מִיִּם".

המים הם מצרך נדיר בעת בצורת. אם כן, מה עושות חיות המדבר על מנת לשרוד? בזאת עוסק ירמיהו, איש המדבר, שהטביל את נבואותיו בתיאורי המדבר שכה הכיר. כך הוא מנבא על ירושלים בירמיהו, י"ד: "א אֲשֶׁר הָיָה דָבָר-יְהוָה אֶל-יְרֵמְיָהוּ, עַל-דְּבָרֵי הַבְּצֻרוֹת. ב אֲבָלָה יְהוּדָה, וְשַׁעֲרֶיהָ אֲמָלְלוּ קִדְרוֹ לְאָרֶץ; וְצֹמֹת יְרוּשָׁלַם, עָלְתָה. ג וְאֲדַרְיָהֶם, שָׁלַחוּ צַעוּרֵיהֶם (צְעִירֵיהֶם) לַמִּיִּם; בָּאוּ עַל-גְּבִיִּם לֹא-מִצְאוּ מִיִּם,.... כִּי לֹא-הָיָה גֶשֶׁם בְּאָרֶץ; בָּשׂוּ אֲכָרִים, חִפּוּ רִאשָׁם. ה כִּי גַם-אֵילַת בְּשָׁדָה, יִלְדָה וְעִזּוֹב: כִּי לֹא-הָיָה, דָּשָׂא. ו וּפְרָאִים עִמְדוּ עַל-שָׁפִיִּם, שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתְנִיִּם; כָּלוּ עֵינֵיהֶם, כִּי-אֵין עֵשֶׂב". כלומר, באין מים חיות המדבר זונחות את צאצאיהם.

גם ישעיהו, הנביא הירושלמי, משתמש בשיטפון בתור משל, ומתאר אותו באופן מדויק. ישעיהו, ח', ז': "וְלִכְן הִנֵּה אֲדַנִּי מַעֲלָה עֲלֵיהֶם אֶת-מִי הַנֶּהָר, הַעֲצוּמִים וְהַרְבִּיִּם--אֶת-מֶלֶךְ אֲשׁוּר, וְאֶת-כָּל-כְּבוֹדוֹ; וְעֵלָה, עַל-כָּל-אֶפְרָיִם, וְהִלֵּךְ, עַל-כָּל-גְּדוֹתָיו. ח וְחָלַף בִּיהוּדָה שֶׁטֶף וְעָבַר, עַד-צֹאֵר יִגִּיעַ".

נחל בוקק

ביום שישי, ה-23 ביוני 1972, המריאו מבסיס תל נוף ארבעה מטוסי פנטום לתרגול קרבות אוויר מעל הים התיכון. תוך כדי תרגול, במרחק של כ-40 ק"מ מערבית לאשדוד ובגובה 14 אלף רגל, כנף ימין של מטוס אחד פגעה בכנף שמאל של האחר, ושני המטוסים יצאו מכלל שליטה. ארבעת אנשי הצוות - שני טייסים ושני נוטים - נטשו בהצלחה וצנחו למימי הים התיכון. שני מטוסי סקיהוק, שהיו גם הם בטיסת אימון, הופנו לאזור. טייסייהם זיהו את ארבעת הנוטשים וכיוונו את מסוקי החילוץ. המסוק הראשון אסף שלושה אנשי צוות. מסוק החילוץ השני, ובו שני צוללנים מחיל הים, הופנה לחילוץ הטייס הנותר, סגן אהרון-נעם ארנון, אולם הוא טבע במהלך ניסיון החילוץ. חיפוש אווירי וימי שבוצע לאתרו הסתיים ללא תוצאות.

כשנה וחצי לאחר מכן פרצה מלחמת יום הכיפורים, בה הופלו כמה וכמה מטוסים ישראלים בשטחי אויב ומעל לים. טייסי מטוסים אלו חולצו בצורה לא מאורגנת ולא מקצועית. לעיתים קרובות מידי חילוצים אלו לא צלחו, והטייסים איבדו את חייהם או נפלו בשבי האויב. אירועים אלו הביאו להקמת יחידת החילוץ וההצלה ב⁶⁶⁹היטס.

היה ברור כי קיים צורך דחוף בהקמת גוף שיאגד תחת קורת גג אחת את כל תורת הלחימה בנושא החילוץ והפינוי שנצבר ביחידותיו השונות של צה"ל. על יחידה זו להיות זמינה מסביב לשעון לחילוצים מסוגים אלו ואחרים. כך, בשנת 1974, הוקמה יחידת 669 תחת פיקודו של חיל האוויר. יעודה המרכזי נקבע כחילוץ טייסים ואנשי צוות אוויר שנטשו את כלי הטיס שלהם מעל שטח אויב. מפקד היחידה הראשון היה יורם שחר וכשהקים את היחידה היו תחת פיקודו 12 לוחמים בלבד.

סמל היחידה הוא החתול "בעל תשע הנשמות", המסמל את יעודה המרכזי – הצלת חיים. החתול אף נחשב לבעל חיים שקט, חרישי וזריז, ובעת הצורך – תקיף, והוא משווה לאופייה של היחידה הפועלת בחשאי ובזריזות, אך גם יודעת לפעול בצורה תוקפנית ונחושה בעת הצורך.

אירועים בולטים

במאי 1991 השתתפה היחידה במבצע "שלמה" להעלאתם של יהודי אתיופיה ארצה. במהלך הטיסה כרעה אחת הנשים במטוס ללדת. אנשי היחידה הקימו חדר ניתוח מוטס, הלידה עברה בשלום וישראלי חדש נוסף לאלפי העולים הטריים.

בשנת 1992 אירעה תאונת האימונים הידועה בשם "אסון הכבל", במהלכה נהרגו שני לוחמי היחידה: רב"ט צוריאנו גיל ז"ל ורב"ט רוזנברג אסף ז"ל. בעקבות התאונה שונו הנהלים על מנת לשפר את האופן בו מבוצעים חילוצים מהסוג שתורגל באימון.

בקיץ שנת 1997 יצא כוח של השייטת הימי למבצע חשאי בלבנון. כאשר עלה הכוח על מטעני צד, הוזנקה חוליה מהיחידה לחלץ את הנפגעים. במהלך האירוע, שלימים נקרא "אסון השייטת" ונחשב לאירוע הקשה ביותר בתולדותיה, נהרגו 12 לוחמי הקומנדו הימי. חוליה מהיחידה פינתה את ההרוגים ואת שלושת הפצועים תחת אש כבדה. על פעולה זו הוענק ליחידה צל"ש מפקד חיל-האוויר.

במאי 1998 פינה צוות מהיחידה ארבעה אזרחים שנפגעו כתוצאה מהתמוטטות הארובה בתחנת הכוח שבאשדוד. החילוץ נמשך כשבע שעות. המבנה הייחודי ממנו נדרש הצוות לחלץ את הפצועים חייב חילוץ מורכב, וחוסר היציבות של המבנה סיכן את אנשי הצוות. החילוץ הוכתר בהצלחה.

בפברואר 2003 נקראה היחידה לחלץ עשרה מלחים תורכים מתוך סירותיהם שנקלעו לסערה כ-12 מייל מערבית לחוף אשדוד. שני צוותים מהיחידה חילצו את המלחים, זאת על אף תנאי מזג-האוויר הקשים, הרוחות החזקות והים הסוער.

על פעילותה במלחמת לבנון השנייה עוטרה **669 בצל"ש מפקד חיל-האוויר**. במהלך פעילות של כוחות חי"ר בעיירה בינת ג'בל נפגע אחד הלוחמים ובעת חילוץ נפגע לוחם נוסף מאש כוחותינו. הפצועים חולצו על ידי חבריהם לצוות, הועברו לטנק ומשם הועברו למנחת בקרבת מקום. חוליה מהיחידה פינתה את הפצוע ואת הרופא שטיפל בו, אך בהמשך, תחת לחציו של מפקד הטנק, החליט טייס המסוק כי יש לקחת גם את הפצוע הנוסף. מספר שניות לאחר המראת המסוק נפלה פצצת מרגמה כ-30 מטרים מנקודת ההמראה. על אף שההדף הביא להדיפת הזנב ולפגיעה קלה מרסיסים, הצליחה היחידה לחלץ את הנפגעים מהמקום.

בשנת 2008 התרחש אסון במהלך פעילות היחידה. במהלך חילוץ של עאלא אגבריה, צעיר בן 24, משדה מוקשים באזור ואדי ערה, ניתק הכבל באמצעותו הוא הורם למסוק החילוץ. אנשי היחידה העלו אותו בשנית והעבירו אותו לבית חולים רמב"ם, שם נפטר מפצעיו.

על אחת מפעולות החילוץ שביצעה היחידה במהלך מבצע "עופרת יצוקה" זכה פרמדיק מוטס מהיחידה בצל"ש הרמטכ"ל. רס"ל זיו טיפל בסג"ם אהרון קרוב, קצין צנחנים שנפצע באורח אנוש מפגיעת מטען במחנה הפליטים שאטי. הוא ביצע בפצוע פעולה כירורגית של החדרת צינורית הנשמה דרך חתך בצוואר תוך כדי טיסה מבצעית במסוק ובכך הביא להצלת חייו.

בדצמבר 2009 הוזנקו לוחמי היחידה ללב הים התיכון כדי לסייע בחילוץ צוות ספינת משא אוקראינית. הספינה שטבעה כ-100 ק"מ מחופי ישראל היתה בדרכה מיוון לנמל חיפה. כוחות החילוץ התמודדו עם ים סוער, עננות וגשמים וחילצו חמישה מהמלחים לפני רדת החשכה.

ה-18 בינואר 2010 היה אחד הימים העמוסים שידעה היחידה, כאשר לוחמיה נדרשו לצאת לשישה מבצעים שונים. שיטפונות עזים פקדו את דרום הארץ והלוחמים פינו 32 בני אדם מהאזורים המוצפים.

מפקדי היחידה

חנוך פטישי (1975-1976)

חנוך פטישי היה אחד משלישיית האחים הראשונה ששירתו כולם כטייסים בחיל האוויר. אחיו, אביהו פטישי, הגיע לדרגת סגן אלוף כטייס בחיל האוויר וממשיך לטוס גם באזרחות. איתמר פטישי פרש מחיל האוויר בדרגת רב סרן על מנת להשקיע בחברות טכנולוגיות.

אפרים סנה (1978-1980)

ד"ר אפרים סנה, לשעבר חבר כנסת מטעם סיעת העבודה-מימד ורופא במקצועו, כיהן כשר הבריאות, שר התחבורה וסגן שר הביטחון. אפרים סנה הוא בנו של משה סנה, שהיה ראש המטה הארצי של ההגנה וחבר כנסת מטעם מפ"ם ומק"י.

ברוך מרגנית (1985-1987)

ברוך מרגנית הוא רופא ומנהל ישראלי. שירת כקצין רפואה בצה"ל, פיקד על יחידת החילוץ והפינוי בהיטס של חיל האוויר ושימש מפקד הרפואה הפיקודי של פיקוד העורף. בעל עיטור המופת על פועלו במלחמת לבנון הראשונה.

אלופי החילוץ של 669

לא פעם, לאחר שאנו שומעים על עוד חילוץ משיטפון, אנו תוהים לעצמנו: "מי האידיויטים האלו?". תופתעו לגלות מי אלוף החילוץ, ומי זכאי לכרטיס פלטינום של המחולץ המתמיד. אלו דווקא שתי דמויות מוכרות: פרופ' איתן ששינסקי, החתום על רבות מהוועדות הכלכליות של ישראל, ופרופ' ישראל אומן, חתן פרס נובל לכלכלה. למעשה פרופ' ששינסקי הוא שיאן החילוץ של 669. בשל חיבתו לסנפלינג הוא חולץ על ידי היחידה לא פחות משלוש פעמים: "הם אמרו לי, 'נשלח לך חשבון, אתה עולה כסף למדינה' עניתי להם: 'הפוך, אתם צריכים לשלם לי כי אני נותן לכם הזדמנות להתאמן'".

הפעמיים הראשונות בהן חולץ ששינסקי התרחשו בשנות ה-80 בוואדי חצצון שבמדבר יהודה. בשתייהן יצא לגלוש עם פרופ' אומן וחבר שלישי, בנימין וייס, גם הוא פרופסור למתמטיקה. "בפעם הראשונה", משחזר ששינסקי, "נשבר הסלע שעליו עמדתי וצנחתי 20 וכמה מטרים בנפילה חופשית. אומן ירד אליי עם חבל ובנג'י, רץ להיאחזות הקרובה וצלצל לצבא. את החברה מ-669 זה קצת הצחיק. הנה הפרופסורים למתמטיקה ולכלכלה עושים שטויות".

"בפעם השנייה באמת עשינו טעות: שני מתמטיקאים וכלכלן לא חישובו נכון אורך קיר מול חבל. כש-669 הגיעו הם כבר זיהו אותנו. 'שוב אתם?', שאלו, וביקשו: 'בפעם הבאה לפני שאתם יוצאים לטיול, תודיעו לנו מראש כדי שנהיה בכוננות'. הפעם השלישית שבה חולצתי, הייתה כבר בשנות ה-90. עליתי על כיפת בית ערבי הרוס באזור ירושלים וקרסתי איתה. כשהגיעו מ-669 אמרתי להם: אני חושב שצריך לסדר לי תעודת הנוסע המתמיד, ואפילו פלטינום".

"אם הם לא היו מצילים אותי ההיסטוריה הייתה משתנה", הוא צוחק. "אני לא הייתי עושה את רפורמת הגז, המדינה לא הייתה מרויחה שני מיליארד דולר לשנה ואומן לא היה זוכה בנובל". פרופ' אומן מאשר את העובדות, אבל חושב שגם לולא 669 הם היו מסתדרים, לפחות במקרה הראשון. "היינו יכולים לסיים את הערב בשקט", הוא אומר, "אבל בנג'י חשב שאנחנו פצועים ובצרות, ופתאום אני רואה מולי מסוק. חשבתי, 'אוי, מה הם רוצים מאיתנו?' אבל היות שההליקופטר כבר הגיע, אמרנו: 'אוקיי, נעלה'".

היום כולם מכירים את יחידה 669 ורבים חבים לה את חייהם. הצורך ביחידה כזו נראה כיום מובן מאליו, אבל לא תמיד היה הדבר כך. בספרו החדש, המכונה כמתבקש "669", מביא איתי אילנאי את סיפורה של היחידה מאז הקמתה ועד ימינו. איתי מכיר היטב את היחידה, אביו היה בין מקימיה ומפקדה השלישי.

תודות :

קישור לסרטון: [לחץ כאן](#)
המסלול בפורמט Google Earth: [לחץ כאן](#)
המסלול בפורמט עמוד ענן: [לחץ כאן](#)
קישור למסלול בעמוד ענן: [לחץ כאן](#)
המסלול בפורמט gpx: [לחץ כאן](#)
למזג אויר במנחת ערד: [לחץ כאן](#)
למפת Google Maps: [לחץ כאן](#)

לאורי הרטמן על העריכה.
למשה שטאובר הטייס.
לחבורת הסנוניות שאירחו אותי

עד הפעם הבאה- נתראה!!!

אבי הרטמן